

WAGNERIANA CATALANA N°18 ANY 2003

TEMA 10. ALTRES TEMES

TÍTOL: **JOAN JUNCEDA: POETA DEL DIBUIX**

AUTOR: *Eva Muns*

Junceda, un dels millors il·lustradors que ha tingut Catalunya era un home senzill, extremadament humil, un autodidacte, amant de la família, profundament religiós, amb gran sentit de l'humor, una bona persona.

En l'enterrament de Joan Junceda

Te n'has anat, amic, te n'has anat,
gentil dins la caputxa franciscana,
a l'aixopluc matern –la terra blana-
i ensems a la paterna claredat.

Te n'has anat amic, i ens has deixat
orfes del goig de ta presència humana.
la punta del teu llapis ¿no ens demanan
ni un sol gest per fixar l'eternitat?

Jo crec que sí, poeta del dibuix!
En el full blanc de l'hora del migdia,
mentre el món nostre, com la caixa, cruix,

amb traç de pietat i bonhomia
plasmes els clergues, monges, la corrua
d'amics fidels que rera teu s'afua.

M. Bertrán i Oriola

12 setembre 1948

Associació Wagneriana. Apartat postal 1159. Barcelona 08080
[Http://www.associaciowagneriana.com](http://www.associaciowagneriana.com). info@associaciowagneriana.com

Alt, prim, de mirada incisiva darrera les seves ulleres de miop, amb gran sentit de l'humor i una fina ironia, en Joan-Enric (G. Garcia) Junceda i Supervia fou un gran observador de la realitat que l'envoltava que plasmà en la gran varietat i quantitat de dibuixos que realitzà al llarg de la seva vida. Va néixer a Barcelona, el 13 de febrer de 1881. El seu pare de carrera militar, arribà a ser comandant, apreciava la música, tocava la flauta i la seva mare Pilar Supervia i Ribera era tia de la famosa contralt Conxita Supervia. Un jove Enric Granados, el pare del qual també era militar i amic de la família, es va convertir amb només 14 anys en padrí del dibuixant atès que les primeres lliçons de solfeig i piano les rebé Enric Granados del pare d'en Junceda.

Destinat el pare a la guarnició de Lleida, ve aquí a tomb referir una anècdota que explica el propi Junceda, relacionada amb un personatge que, amb el temps seria membre de l'Associació Wagneriana, diu Junceda, en un fascicle editat a Lleida l'any 1945: "...Yo he vivido en Lérida allá por los finales del siglo pasado, en una Lérida muy distinta de la hermosa ciudad actual, pero que no dejaba de tener un gran encanto a mis ojos de estudiante de bachillerato. Cada día cuando acudíamos al vetusto instituto de la calle de Caballeros, íbamos disfutando con deleite las magníficas "nespres" leridanas que comprábamos a lo largo de la calle. Tenía entonces un amigo llamado Amalio Prim, que después fue médico y ya entonces comenzaba a ser buen músico y fue uno de los primeros wagnerianos, con el cual habíamos formado el propósito de leer todas las novelas de Julio Verne. Pero para que nos hicieran mas efecto –tan románticos éramos- íbamos a leerlas a una arboleda muy espesa que había al otro lado del Segre, frente a la ciudad. Y allí, encaramados en la rama más alta de un árbol, podíamos imaginar perfectamente que nos sitiaban unos cuantos cocodrilos, o tal vez que una enorme boa estaba a punto de hacernos víctimas de su fascinación. Y así la lectura resultaba el doble interesante."

En la llar dels Junceda formada a més per dues germanes, Maria que es farà monja i Patricia, casada a l'Argentina, s'hi respirava un ambient d'afecció a les arts, religiós, benestant i distès, malauradament truncat per la prematura mort del pare de família quan Joan tenia només 10 anys. Aleshores, les coses es complicaren i amb 14 anys, el jove empès per la situació va anar a Toledo per tal d'ingressar a la carrera militar, estudis que no va reeixir i retornà a Barcelona on per ajudar l'economia familiar es posà a treballar en els Magatzems "El Siglo" primer com escrivent ajudant de comptable i després per atzar, fent el catàleg d'aquesta empresa és a dir, dibuixant els diferents articles a la venda, tasca que mantingué durant cinc

anys.

Així va iniciar-se la carrera de dibuixant de Junceda que s'ampliarà fent col.laboracions per les diverses publicacions de l'època com: L'Esquella de la Torratxa, Cu-Cut, Papitu i a partir de 1905 del setmanari En Patufet on treballarà durant molts anys posant imatge a les "Pàgines Viscudes" de Josep Maria Folch i Torres així com a les novel·les i relats que escriurà aquest popular autor, tan edificants, pensades per a educar els infants i a la gent gran. Podria ser ben bé de ficció, escrita per Folch i Torres l'anècdota que es conta de Junceda referent a la seva actuació en una exposició col·lectiva. Va prendre part en una exposició de diversos dibuixants i sembla que alguns companys no tenien la sort que a ell no li mancava de vendre els seus treballs, apropant-se la data de clausura de la mostra. Junceda es mostrava animós amb els artistes menys afavorits que ell i els deia que no es preocupessin que ja vendrien. I quan es va acabar l'exposició, gairebé totes les obres havien sigut adquirides. Al cap d'un temps, un dels artistes a qui li havia costat vendre la seva obra, anà a visitar a Junceda i es sorprengué en veure penjat a la seva cambra de treball el dibuix que havia sigut exposat a la mostra. Havia sigut adquirit per Junceda, junt amb alguns d'altres artistes, fent-li l'encàrrec a l'amo de la sala que no revelés el nom del comprador. En els primers temps signarà els dibuixos amb els pseudònims de Ribera, Titella i amb una sola J, si bé n'emprà d'altres, abans de signar amb la seva rúbrica amb nom i cognom. Comença a ser conegut entre els diferents il·lustradors de l'època: Feliu Elias "Apa", Cornet, Opisso, Llaverias, Lola Anglada,... amb qui mantindrà bona amistat. L'any 1908 s'afecciona a la música. I gràcies al seu amic "Apa" s'introdueix al wagnerisme; era habitual trobar-los en el cinquè pis del Liceu, sense haver sopat i després de fer cua, per escoltar la representació. Precissament són d'aquesta data les vinyetes humorístiques que reproduïm.

Junceda no para de treballar. Amb el seu característic sentit de l'humor comenta "Jo sóc casa fundada l'any 1902 i dec haver fet, pel cap baix, uns 38.574 dibuixos!" Entre els gustos musicals de Junceda s'hi troba Schubert i les seves preferències artístiques, es decanten en pintura per Holbein i Rembrandt, en dibuix per Delaw, en poesia per Ruyra i Carner i en literatura per Stevenson i Molière. Sant Francesc d'Assis i Santa Joana d'Arc són els seus sants preferits. Portat pel sentiment religiós es fa terciari franciscà, l'any 1932. Amb l'hàbit franciscà serà enterrat.

Li agrada sortir a caminar, passejar a peu pel Passeig de Gràcia i baixar fins el moll, això li serveix d'esbarjo i, amb les seves dots d'observador troba temes per les seves il·lustracions. A part del dibuix, la música també formà part de la vida de Junceda. L'any 1910

coneix Rosa Portas i Dotras, pianista excel·lent, alumne de l'Acadèmia Granados, amb qui es casa dos anys després. La família estiuja a Blanes, on Junceda passa estones molt agradables en les tertúlies "a la fresca" amb els seus amics. Del matrimoni nasqueren cinc fills que els proporcionaren moments feliços i no poques tristesses: Santiago, el fill gran morí als 25 anys a Olot l'estiu de 1938, en un episodi culpidor i dramàtic; la filla gran Cecília emmalaltí d'una afecció mental, i la petita Joana d'Arc morí als pocs mesos de néixer. Restaren Francesc i Esperança.

La mort de Santiago, la guerra civil i el pas del temps, es fan notar en la salut de Junceda. L'any 1940 pateix un atac d'apoplexia que li minva les forces i li afecta greument la vista. Amb tot i això, no perd el sentit de l'humor, i és el seu un humor net, ingenu, com els seus "ninots". Pocs dies abans de morir, estant en el llit la seva muller s'acostà i en veure'l molt quiet, va comentar a la resta de la família que el rodejava: -sembla que ja no respira!, i en sentir-ho Junceda feu uuuuuuh!, donant-los, és clar, un gran ensurt.

Aquest era en Junceda, el poeta del dibuix, el ninotaire fi, l'autodidacte observador del seu voltant, el gran dibuixant català, un artista de primera categoria, -com deia un altre gran artista català Apel·les Mestres, famós en el seu temps i encara avui reconegut i admirat.